

Hoc modo ceteri modi tertie figure in primos modos pime figure referuntur quod subiecta descriptio declarat: in qua prior quintus quiper conuersionez resoluti non potuit: per impossibilitatez resolutus ē. Qdā bo. malū nō ē. ✕ iacētes. Oē iustū malū ē. Oē bonū iustū ē. cōcess. ✕ i vtrisqz. Oē bonū iustū ē. Qdā iu. ma. nī ē. pmu. ✕ iacētes. Oē bonū malū ē. Oē bonuz vt̄ ē. cōtra. ✕ iacētes. nullū iustū vt̄ ē. Qdā bo. iust. ē. cōcess. ✕ i vtrisqz. qdā bonū iu. ē. Qdā iu. vt̄ ē. pmuta. ✕ iacētes. Nullū bonū vt̄ ē. Qdā bonū iustū ē. ✕ iacētes. nulla vt̄ iusta ē. Oē bonū vt̄ ē. cōcess. ✕ i vtrisqz. Oē bonū vt̄ ē. qdā vt̄ iusta ē. pmutate. ✕ iacētes. nullū bonū iustū ē.

In resolutione modi secundi tertie figure in pimū modū pime hec possilitas euenit: q̄ duas ſrias vno tē pore cōcedit q̄ fieri nequit. Nullū enim due cōtrarie vno tēpore in vna propositio simul vere inueniēter. Nullū bonū malū ē. ✕ iacētes. Oē iustū malū ē. Oē bonū iustū ē. cōcess. ✕ i vtrisqz. Oē bonū iustū ē. qdā iu. ma. nī ē. pmut. ✕ rie. Oē bonū malum est. Et in sequenti quoqz syllogismo duas concedit q̄ im possibile est.

Oē bonū iustū ē. cōtra. ✕ iacētes. nulla vt̄ iusta ē.

Oē bonū vt̄ ē. cōcess. ✕ i vtrisqz. oē bonum vt̄ ē.

qdā vt̄ iusta ē. pmut. ✕ rie. Nullū bonū iustum ē:

Nec nos illud turbet q̄ i qbusdā cōtraria ppositioz

z cōclusio inuenit: i qbusdā vō cōtraiacēs. Nāqz equali

ter peccabit q̄ vtrisqz ſrias cōcesserit: tā si vtrisqz

iacētes. Nā quo modo cōtraiacentes vno tempore

esse non possunt vñqz: etiam contrarie.

Oē bonū vt̄ ē. cōtra. ✕ iacētes. nullū iustū vt̄ ē.

Oē bonū iustū ē. cōcess. ✕ i vtrisqz. Oē bonū iustū ē.

qdā iustū vt̄ ē. pmut. ✕ rie. Nullū bonū vt̄ ē.

Chec de categoricorum syllogismoz introductione

Aristotelem plurimū sequens: z aliqua de theopbra

sto vel Porphyrio mutuatus quantum parcitas in-

trudendi permitebat expressi. Si qua vero defint

in analyticis nostris calcatius exprimemus. Nunc ve

ro quantum ad solam categoricorum syllogizmorum

formam expectabat perfectum hac nobis est: z ad cu

mulū introductionis elaboratū. Nec hoc nos pertur

bet: si que bic ppositiones z cōclusiones false sūt: q̄i

quidē non vñtates rerū z cōnexiones syllogizmorū si

guras z mōs suscepim̄ differēdos. Nā his cognitis si

quos ad factū studiuz logice discipline disputationis

subtilitas trarerit p̄us de abiguis disputatiōib̄ di-

scat. post ab his vñtas in reb̄ mēdaciūqz meditabit̄.

De syllogismo hypothetico liber primus.

Cum in omnibus philosophie disciplinis ediscendis atqz tractandis sumum in vita positum solemnem existinem: tūn iocun dius: z veluti cum quodam fructu etiaz la boris arripiō: que tecuz comunicanda com ponō. Nam z ipsa speculatio veritatis sua quadam specie secunda est: fit tamen amabilior euz in comune deducitur. Nulluz enim bonuz est q̄ non pulchrus elucescat: si plurimorum noticia comprobetur. Nam quod alias taciturnitate est compressuz etiam iamqz silentio perituz lacius excrescit: z obliuionis interitu scientium participatione defenditur: fitqz iocundior disciplina. Lūz inter eiusdez sapientie consciōs iubet esse sapientez. q̄ si accedat (vt totum mihi nunc res est) ea que sponte iocunda sunt: in amicitie participa tionem deduci: necesse est studiū suavitatem quodaz veluti dulcissimo caritatis sapore condiri. Nam cum

id in se optineat amicitia p̄ prium munus: vt nolit ba bere solitarias cogitationes tunc q̄ honeste quisqz cogitat nulli promptius nisi quem diligit confitetur. Quo factum est etiam si immensus labor cepto ope riviaz negabat animus tamen ad efficiendum quod aggressus fuerat tui cōtemplatione sufficeret. Quid enim magnum studiosus tui amor efficeret: si intra facilitatis terminos constitisset: Quod igitur apud scriptores quidem grecos perqz rarissimos strictim atqz confuse apud latinos vero nulos reperi: id tue scientie dedicatuz noster z si diuturnius cepti tamen labor efficax excoluit. Nam cum categoricorum syllo gisnorū plenissime noticiam percepissēs: de hypotheticis syllogismis sepe querebas in quibus ab Ari stotele nihil est conscriptum. Theophrastus vero vir omnis doctrine capax rerum tantum sumas exquiri tur. Eudemus latorem docendi graditur viam: sed ita vt veluti quedam seminaria sparsisse: nullum tamen frugis videatur extullisse prouentum. Hos igit̄ quantum ingenij viribus z amicitie tue studio suffici mus: q̄ ab illis v̄l dicta breuiter v̄l fudit̄ omissa sūt: elucidāda diligētur z subtiliter p̄sequēda suscepim̄: i q̄ re supate difficultatis p̄mū fero: si tibi mū iples se videar amicitie z si nī videar satissecisse doctrinē. ois syllogismus certis z conuenienter positis prepositio nibus contineatur. propositio vero omnis aut categorica ē q̄ pdicatiua dī aut hypothetica ē q̄ cōditionalis vocat̄: pdicatiua ē i q̄ aliqd pdicat̄ de alio hoc mō. bō aial ē. Hic. n. aial de hōe pdicatiū ē. Hypothetica ē q̄ cū qdā cōditōe denūciat̄ eē aliqd si fuerit aliud veluti si ita dicim̄. Si dies ē. lux ē. Hypothetice propositioes ex categoricis cōstāt: qdā paulo posteri ap̄parebit quo sit: vt syllogismus q̄ ex categoricis p̄pōni bus iuctus ē: categoric appellat̄. i. pdicatiu: q̄ vō ex hypotheticis p̄pōnib̄ cōstāt dicūt̄ hypothetici. i. cōditionales: vt ergo hōz syllogizmorū differētia videa tur: spectāda p̄us ē eoz i ppositionū nā discretio. videt̄. n. i aliqbus p̄pōnib̄ nihil differre pdicatiua propositio a cōditionali nisi tūn quodā oñonis mō. Vlēlū si q̄s ita p̄ponat. Hō aial ē. Id ita si rursus enūciat̄: si hō ē: aial ē. He p̄pōnes oñonis quodā mō diuerse sūt. Rē vō nī videt̄ significasse diuersā. Primum igit̄ dicēdū ē q̄ pdicatiua p̄pō vñz suā nī i cōditōe: z i so la pdicatiōe costituit. In cōditionali vō cōseqntie rō ex cōditōe suscipit̄. Rursus pdicatiua simplex ē propositio. Cōditionalis vō eē nī poterit nisi ex pdicatiuis p̄pōnib̄ cōingat̄: vt cū dicim̄ si dies ē: lux ē: dies est atqz lux ē: due sunt p̄pōnes pdicatiue. i. simplices ad hoc illō ē quo marie declarat̄ vtrarūqz p̄petas q̄ pdicatiua qdē p̄pō hōz vñz subiectū terminū alterz pdicatiū: z id q̄ i pdicatiua p̄pōne subiectū illi suscipe videt̄ nomē q̄ i eadē p̄pōne pdicat̄ hoc mō vt cū dicim̄: hō aial ē: hō subiectū ē: aial pdicatiū: z hō aial suscipit nomē: cū ipē hō aial eē p̄ponit̄. Cat i bis p̄pōnib̄ q̄ cōditōe dicēdū: nī id pdicatōis ē mod̄. Neqz. n. oīno alterz de altero pdicat̄: z id tūn dī eē alterū: si alterz fuerit: veluti cū dicim̄: si peperit: cū vi ro cōcubuit. nō. n. tūc dī ipsuz peperisse id eē: q̄ cum viro cōcubere: z id tantū p̄pōne q̄ partus nūqz eē potuisset: nisi fuisset cū viro cōcubit̄ q̄ si q̄i i vna ea dēqz p̄pōne p̄pōretas icurrerit: tūc sūm nomen enunciate p̄pōnis intelligēdi ratio variabili hoc mō. Nā cū dicim̄ hō aial est: p̄pōne facim̄ pdicatiuz: ac si ita proponam̄ si hō est. aial est. In cōditionale vertit̄ enūciationez. In pdicatiua igit̄ id spectabim̄ q̄ ipse

Liber.

homo animal sit: id est nomē in se suscipiat animalis. In cōditionali vō illō intelligim⁹ q̄ si fuerit aliq̄ res que hō esse dicat: necesse sit aliqua res q̄ aīal ē: nūcupetur. Itaq̄ ppō p̄dicatiua rē quā subiicit p̄dicate rei suscipere nomē declarat. Cōditionalis vō ppōnis hec sētētia ē: vt ita sit aliqd si fuerit alterū: si neutrū nomē alteri⁹ suscipiat. Ita igīt ppōnib⁹ disgrēgatis exenūtiationū p̄petate syllogismi quoq̄ vocabulū suscepere: vt aliq̄ dicant p̄dicatiui: aliq̄ cōdictōles. Nam in qb⁹ ppōnes p̄dicatiue sūt: eos p̄dicatiuos syllogismos vocam⁹. In qb⁹ vero hypothetica p̄positio p̄ma est. Postest nāq̄ z assumptio z cōclusio esse p̄dicatiua) bi tantū p̄ vni⁹ hypothetice ppōnis natūrā hypothetici z cōditionales vocāt. At de simplicibus qdē id est d̄ p̄dicatiuis syllogismis duob⁹ libellis explicūm⁹ quos de eorū cōstrūctōe cōfecim⁹. Post syllogismorum vero simpliciū disputationeū ordo ē: vt de nō simplicib⁹ differam⁹. Nō simplices vō syllogismi sūt: qui hypothetici dicuntur quos latino noīe cōditionales vocam⁹. Nō simplices vō dicuntur: qm̄ ex simplicib⁹ cōstāt: atq̄ in eosdē vltimōs resoluunt. Cum p̄serti prime eoꝝ ppōnes vim p̄fūtie ex categoricis. i. ex simplicib⁹ capiāt syllogismis. nāq̄ p̄ma propositio hypothetici syllogismi sī dubitat an vera sit p̄dicatiua cōclusionē demōstrabit. Assūptio vō in plurib⁹ modis taliū syllogismoz p̄dicatiua esse p̄spicitur. Itēq̄ cōcluso veluti cū dicim⁹: si dies ē: lucet. At qui dies est: hec assumptio p̄dicatiua est: si q̄ratur p̄dicatiuo p̄baſ syllogismo lucet igīt cōsequita ē rursus p̄dicatiua cōclusio super hec omnis cōditionalis ppō ex p̄dicatiuis (vt dictū ē) iūgīt q̄ si ex his z fidem capiunt: z ordinē partium sortiuntur: necesse ē cathegoricos syllogismos hypotheticis viz. clusiōis ministrare: sed quoniam de hypotheticis loquimur quid significet hypothesis p̄dicandum est: hepothe sis nāq̄: vnde hypothetici syllogismi acceperunt vocabulum duobus (vt Endēmo placet) modis dicitur. Aut enim tale aliquid ad quiescit per quandam i- ter se consentientiū conditionē q̄ fieri nullo mō pos- sit: vt ad suum terminum ratio perducatur: aut in cōditione posita consequentia vi coniunctiōis vel disiūctionis ostenditur. Ac prioris quidem propositionis exemplum est: veluti cum res omnes corporales ma- teriei formeꝝ concursu demonstremus subsistere. Tunc enim quod per rerum naturam fieri non po- test ponimus. i. omnem forme naturā a subiecta ma- teria si non re saltē cogitatione separam⁹: z qm̄ nūbil ex rebus corporeis reliquū sit demonstratiū: atq̄ ostē sum putamus eisdem conuenientibus corporaliz⁹ re- ruin substantiam confici: quibus a se disiunctis ac di- scendentibus interimatur. In hoc igitur exemplo po- sita cōsentientiū conditione: vt id paulisper fieri stelli- gatur q̄ fieri non potest: vt forme a materia separen- tur quid consequatur intendimus perire. s. corpora: vt eadem eisdem consistere comprobemus. Nam quo- niā interitus corporalium rerum sequitur iure dici- mus res oēs corporeas ex forma z materia consistere. Sed huiusmodi ppōnes que z consentientiū conditio- ne pueniūt: nūbil his differunt quas simplices cate- gorice iūstitutiōis p̄mi libri tractat⁹ oīdit. que vero a simplicibus differunt ille sūt: qm̄ aliqd dicitur ē: v̄l fi- ē. Si qd̄ fuerit vel nō fuerit. He semp̄ cū diūctōib⁹ ppōnūtur: vt cū dicim⁹: si hō ē: aīal ē. Si ternari⁹ est ipar ē: vel cetera huiusmodi: he enī ita ppōnūtur: vt si qd̄libet illud fuerit: aliud cōsequat: vel cū dicim⁹

mus si homo ē: equus nō ē. Rursus eodē mō ppōnit in negatiōe quo superi⁹ i affirmatiōe ppōnebat. hic enī dicit: Si hoc est: illud nō est. Et ad hūc modū ce- tere possūt: aut aliq̄ si hoc enūciari modo cū hoc sit: illud est: veluti cū dicim⁹. cū homo est: aīal est v̄l cū homo est: equus nō est: que enūciatio ppōnis eiusdē potestatis est: cuius ea que hoc modo ppōnit. Si hō est: aīal est. Si hō est equus nō est. Fūnt ēt p̄positio- nes hypothetice p̄ disiūctionē ita: aut hoc ē: aut illō est. Hec eadez videri debet hec ppō que sic enūciat. Si hoc est: illud non ē. Hec enī nō est p̄ disiūctionē: sed per negationē. Negatio vō oīs īfinita ē: atq̄ ideo z in cōtrariis: z in cōtrarioꝝ medietatib⁹: z in dispa- ratis fieri p̄t. Disparata autē ea voco: q̄ tātū a se di- uersa sūt s̄ nulla cōtrarietate pugnātia: veluti terra vestis ignis: z cetera. Nam si albū ē: nigrū nō ē. Si di- sciplina ē: hō nō ē. At in ea q̄ p̄ disiūctionē sit: alterā semper poni necesse ē hoc mō: aut dies: aut nor. q̄ si ea cūcta q̄ p̄ negationē dici cōuenit: ad disiūctionē trā- feram⁹: ratio non p̄cedit. Quid enī si quis dicat: aut albū est: aut nigrū. Aut albū est: aut rubēū aut disci- plina est: aut hō. fieri enī p̄t vt nūbil sit boꝝ. Igitur qm̄ p̄ disiūctionē p̄positio in certis reb⁹ tm̄ in quib⁹ alteꝝ eoꝝ euēire necesse ē ponit. hec autē per nega- tionē separatio in omnib⁹ etiā bis que suam inuicez naturaz perimunt p̄t apta ratione discreta ē. Omnis igīt hypothetica p̄positio v̄l p̄ cōnexiōnem fit (p̄ 2nerionē vō illū quoq̄ modū qui p̄ negationē fit esse p̄nūcio) vel p̄ disiūctionē. vterq̄ enī modus ex simplicibus p̄positionibus cōparatur. Simplices autem sunt quas p̄dicatiuas prīmo institutionis ca- regorice libro dīxim⁹. He vō sūt: cuꝝ aliquid de ali- quo p̄dīcatē vel affirmando vel negādo: vt dies ē: lux est. At si his media dīctio iterueniat fiat. Si dies ē: lux est: fitq̄ vna hypothetica p̄positio ex duab⁹ cate- goricis iūcta. S̄ qm̄ omnis simplex p̄positio v̄l affir- mativa v̄l negatiua ē. q̄tuor modis p̄ cōnexiōnē fieri hypothetica p̄positiōes possūt. aut enī ex duab⁹ affir- matiūis: aut ex duab⁹ negatiūis: aut ex affirmatiua z negatiua: aut ex negatiua z affirmatiua. Hę autē omniū exēpla subdēda sūt: quo id qd̄ dicim⁹ clari⁹ ino- tescat. ex duab⁹ affirmatiūis. Si dies ē: lux ē. Ex dua- bus negatiūis: si nō ē aīal: nō ē hō. ex affirmatiua z negatiua. si dies ē: nor nō ē: ex negatiua z affirmatiua. si dies nō ē: nor ē. S̄ qm̄ dictū ē idē significari si cōiūctiōe z qm̄ cū hypotheticis p̄positiōib⁹ ppōnit duob⁹ modis cōditionēs fieri possūt. Uno bin accidēs altero vt habeāt ali quā nature cōsequētiā. Scđm accidēs hoc mō: vt cū dicim⁹. cū ignis calid⁹ sit: celū rotundū est. Non enī qā ignis calid⁹ est: celū rotundū est. sed id hec p̄positio designat: qā quo tempē ignis calid⁹ est: eodē tpe celū quoq̄ rotundū est. Sūt autē alie q̄ babēt ad se cōsequētiā nature: bāꝝ quoq̄ du- pler mod⁹ ē: vñ cū necesse ē cōsequi: ea tamē ipsa cō- sequētiā nō p̄ terminorū positionem fit: alius vō cuꝝ fit cōsequētiā p̄ terminorū positionē. Ac prioris qd̄ modi exēplū ē: vt ita dicam⁹: cū homo sit animal est: hec enī cōsequētiā ē subnīra incōcussa veritate. Nō enī idcirco animal ē q̄ homo ē: generis. n. causa sp̄s non est: sed fortasse a genere p̄incipiū ducitur: ma- gisq̄ essentie causa ex vñiuerſalib⁹ trahi potest: vt idcirco sit homo quia animal est. Causa enim speciei gen⁹ ē: vt q̄ dicit cū hō sit aīal ē: rectā ac necessariā cōsequētiā facit. p̄ terminorū vō positionē talis cōsequētiā nī p̄cedit. Sūt at alie hypothetica p̄pōnes: i qui- bus etiā

bus et consequentia necessaria reperi: et ipsius sentie
cam terminorum positio facit hoc modo. Si terre fuerit
objec: defectio lune conseq: quod terre iteruenit obie-
ct. Iste igitur sunt propo:nes certe atque utiles ad demon-
strationem. partimur autem propo:nes hypotheticas in suas
ac simplices propo:nes: et primam quae cuius iunctio pro-
ponitur precedentem dicimur. Sed ambo sentiam ut in hac
si dies est: lux est: precedentem dicimur ea quae dicitur si dies. Quod
quente vero ptem lux est. in disjunctiis vero propositioni
bus ordo enunciandi precedentem vel sentiam facit: ut
aut dies est: aut non est. Namque prima ponitur precedens
quod posterior consequens appellatur. Ac de pluribus quodem
hypotheticis propositionum ista sufficiunt.

Cum illud vero expediendum videretur: quod est ab Aristotele dictum. Ideo
cum sit et non sit: non necesse est idem esse: veluti cum sit.
a. Si idcirco necesse est esse. b. a. si non sit: non necesse est
esse. b. Idcirco quoniam non est. a. Ad hunc vero rei demon-
strationem impossibilitatis diffinitio premittenda est: quod
est hunc. Impossibile est quo posito aliqd falsum atque
impossibile comitatur eo nomine quo impossibile primitur
propositum fuit. Sit igitur possumus cum sit. a. esse. b. i. hanc
inter a. et b. esse consequentiam: ut si concessus fuerit esse
a. necesse sit concedere esse. b. Itaque proponatur si. a. est. b.
est. dico quod si. a. non fuerit: non necesse est esse. b. Ac pri-
mum que sit propositionum consequentia consideremur. Si
n. fuerit tale coniunctum ut si sit. a. et. b. esse necesse sit
Si. b. non fuerit est. a. non esse necesse est. Ex tali de-
monstratione cognoscitur si sit. a. necesse sit esse. b. dico
quod si. b. non sit. a. non est. Donatur. n. esse. b. et sit si fieri
potest. a. Sed secundum est si sit. a. necessario coceditur esse. b. Cum
sit igitur b. non erit. Namque proponimus si esse. b. non erit
b. quod vero ponimus. a. erit. b. erit igitur. b. ac non erit quod
fieri non potest. Impossibile est igitur non esse. b. et. a.
Et demonstratione quidem firma sic videntur. Exemplo
vero id clarissimum. Nam si est homo: est animal. Si non est animal:
non est homo. Non vero si homo fuerit animal non est.
Multum n. sunt animalia que homines non sunt. Itaque in
sentia propo:nis coniuncte si est primum secundum esse necesse
est. Si secundum non fuerit: non erit primum. At vero si
primum non fuerit: non necesse est ut non sit secundum nec
vero necesse est ut sit. Id. n. demonstrandum est dudum
nobis possumus fuisse. Sit. n. a. idque cum sit necesse sit
esse. b. dico quod si non fuerit. a. non necesse est esse. b. nec
id dico quoniam secundum fuerit. a. necesse est non esse. b. sed
tamen non necesse est esse. b. Namque paulo ante demon-
stratum est si. b. non fuerit non esse. a. si eundem. b. ter-
minum non est contingit non erit. a. Sed si cum non
sit. a. necesse est esse. b. idem. b. ex necessitate erit. ac non
erit. Namque b. terminum non est contingit non erit.
Quia vero si. a. non fuerit. b. non necesse est erit. Idem igitur.
b. terminus erit ac non erit quod est impossibile. Ex his
igitur demonstratum est arbitror in coniuncta hypo-
thetica propositione si sit primum consequi ut sit secundum:
si non sit secundum: consequi ut non sit primum. Si vero non
sit primum: non consequi: ut sit vel non sit secundum. Nam et
illud apparet si sit secundum: non consequi ut sit vel non sit
secundum. ut in ea propositione quod est: si homo est: animal est: si
animal sit: non consequi ut sit homo vel non sit. quod si pri-
mum non sit: non sequitur ut necessario sit vel non sit
secundum: velut in eadem propositione. si homo non fuerit: non
necessario est ut aut sit animal: aut non sit. Ex oibus igitur
sole due consequentie stabiles sunt: immutabiliter con-
stant si sit primum: ut consequatur ut sit secundum. Si secundum si
fuerit: necessario consequi: ut non sit primum. His itaque
determinatis illud adiungam quoniam cum oīs hypotheticis

ea propositio simplex non sit: atque ex aliis propo:nis
coniungantur: sunt tamen hypothetice quedam que si reliqua
conditionalibus cōparentur simplices existimentur.
Omnis. n. conditionalis propo:ne aut connexa est: aut dis-
uncta. be vero quoniam ex predicatiis copulantur: in con-
iunctis propo:nis quatuor fieri necesse est huius copula-
tionis modos. Namque hypothetica propositio aut ex duas
simplicibus coniuncta est: et vocatur simplex hypo-
thetica: ut hec. Si. a. est. b. est veluti cum dicimus. si homo
est: animal est. homo. n. est et animal est duae sunt simplices
propo:nes. aut ex duabus hypotheticis copulatur: et de
composita veluti cum dicimus. Si cum. a. est. b. est.
cum sit. c. est. d. veluti cum tali propo:ne enunciamus. si cum
homo est animal est: cum sit corpus erit subiecta. Et
enim si cum homo est. animal est: una est hypothetica. Alia vero cum sit corpore subiecta est ex quibus iungitur
una propositio que composita nuncupatur. Aut ex una
simplici: et ex una hypothetica copulatur: velut hec.
Si. a. est cum sit. b. est. c. veluti cum dicimus. si homo est
cum sit animal est subiecta. Namque homo est simplex propo:ne. cum
sit animal esse subiectam hypothetica ex ipsa consequentia
conditionis ostendit. Aut ex priore hypothetica et sim-
plici posteriore comitatur: ut cum dicimus: si cum sit
a. est. b. erit et. c. veluti hoc modo. si cum sit homo est:
animal est et corpus: hypothetica namque est ea que proponitur
si cum sit homo animal est. Simplex posterior que hanc
hypotheticam propositionem sequitur. i. corpore esse: he
quoque quoniam non ex simplicibus copulate sunt: composite
dicuntur. Sed pores quidem quod ex simplicib: propositio-
nibus constant et simplices hypothetice nuncupatur:
in duobus terminis constitute sunt. Terminos autem
minime ptes propo:nis simplices quibus iunguntur
appello. Que vero cōposite hypothetice sunt: ille qui-
dem quod ex duabus hypotheticis constant quatuor ter-
minis copulate sunt. Ille vero que ex hypothetica et sim-
plici: vel ex simplici atque hypothetica iuncte sunt he tri
bus terminis coniuncte sunt. Namque igitur que sunt hypo-
thetice simplices vel composite: dicitur similitudinesque
dicentes sunt. Namque ex simplicib: copulatur: si ad eas
quod ex hypotheticis duabus iuncte sunt cōparentur. cō-
sequētia quidem eadem est et propositio manet tamen termini du-
plicantur. Namque locum in his propo:nis hypotheticis
quod ex simplicib: constant ipse simplices propo:nes tenet
eundem in his propo:nis quod sunt hypothetice ex hypo-
theticis constantes: ille cōditiones tenent: quibus ille
propositiones inter se iuncte et copulate esse dicuntur
Nam in hac propositione que dicitur: si est. a. est. b. et. c. ea
que dicitur si cum sit. a. est. b. cum sit. c. est. d. atque locum
in ea que ex duabus simplicibus continetur tenet ea
que prior est: si est. a. eundem locum tenet. In ea pro-
positione que ex duabus hypotheticis propositionib:
copulatur ea que prior est: si cum est. a. est. b. hic namque
duarum inter se propositionum coniunctionis condi-
tione facta est consequentia. Itemque quā vim continet
ex utrisque propositionibus copulate hypothetice se-
quens portio que infertur id est. esse. b. eandem vim
tenet in propositione ex hypotheticis iuncta ea que se-
quitur id est cum sit. c. est. d. atque id tamen differt: quia
cum in prima propositione ex simplicibus iuncta pro-
positio propo:ne sequatur: In secunda propo:ne ex hypothe-
ticis iuncta cōditione cōsequētia cōditionis cōsequētiam
comitatur. Mibil. n. est aliud dicere si. a. est. b. est. quod ei
propositio per quem dicimus est. a. illam est comitem per
quod. b. est predicamus. at in ea propo:ne quod ex hypotheticis
iuncta est cum dicimus. Si cum sit. a. est. b. cum sit. c. est. d.

Liber.

illud dicitur ei consequentie quod inter a. et b. est ea esse tantum comitem quod est inter c. et d. ita ut sicut sequitur posito a. est b. consequitur sine dubio c. posito est d. **C**at in his propositionibus quod ex simplici et hypothetica consistunt illa ratione conditione consequentie propositio comitatur. Nam cum dicimus si est a. cum sit b. est c. id intelligi volumus ei proponi per quam dicimus. si est a. consequitur ea conditionem per quam dicimus cum sit b. est c. i. vt si est a. necesse sit b. termino comitem est c. terminum cum vero dicimus si est a. b. est c. est nihil aliud intelligi volumus nisi duarum inter se consequentiem proponum alterius proponis consequitur veritatem: vt si habeatur inter se consequentiem a. atque b. necesse sit hanc conditionem consequentie proponis ei per quem dicimus est c. consequitur veritatem. i. si necesse est a. posito est b. necesse est c. et c. Similes igitur syllogismi sunt eas proponum quod ex simplicibus et eas quod non ex simplicibus utrisque iunguntur. Eas vero quod ex una simplici et ex altera hypothetica copulantur diversi quod a superioribus ipsiis tamen iter se similes sunt. nec iter est ut per primam hypothetica: sed a sit simplex an econverso pria simplex sed a hypothetica ad syllogismorum modos nisi fortassis ad ipsius rationis mutationem. cum igitur demonstrata fuerit eas proponum quod ex simplicibus constant ratione syllogismorum demonstrata ut est eas quoque propositionum quod hypotheticis committuntur: et cum quarumlibet eas proponum quod ex simplici et hypothetica constat syllogismorum nam perspecta est etiam conuersi ordinis propositionum nam quales faciat syllogismos ostendit. Est enim species alias propositionum in conexione positarum: quod media quadammodo sit eas proponum quod ex hypotheticis simplicibusque iunguntur: et eas quod ex duabus hypotheticis copulantur. Nam si ad numerus respicias propositiones quasi ex tribus terminis constant et si ad conditionales alium referas quasi ex duabus conditionalibus videtur esse composite quod medietas evenit. idcirco quoniam unus in his terminus eis utrisque conditionalibus inuenitur. **I**droponunt vero he vel per primam figuram vel per secundam vel per tertiam. Per primam hoc modo. Si est a. est b. et si est b. est c. igitur b. in utrisque numerantur et sunt quodammodo tres termini hi est a. est b. est c. due vero conditionales hoc modo. si est a. est b. si est b. est c. Namque b. utrisque eis est atque ideo inter eas propones quod ex tribus terminis: et eas quod ex quatuor componuntur medie sunt binarii propones. Per secundam vero figuram proponit hoc modo. Si est a. est b. si non est a. est c. Per tertiam figuram sic si est b. est a. si est c. non est a. Ac de connexis quidam ista sufficient. **D**isjunctive vero propositiones semper ex contrariis constat: ut hoc aut est a. aut b. est altero. non posito alterum tollitur et interempto altero alterum ponitur. Nam si est a. non est b. Si non est a. est b. Eodem modo est si sit b. non erit a. si non sit b. erit a.

Chis igitur expeditis ad connexas reuertamur in illis modo proponemus: vel conditione: vel propositione conditione: vel conditione proponemus sequitur. dicendum est igitur quod propones quod proponum consequentes esse videntur quod contrarietas modo quod longissime a se differant. Que vero oppositionis distinctione dissentiant: Simplius namque i. predicationes propositionum alie per modum proponuntur. alie cum modo. preter modum vero quod purum esse significant hoc modo dies est. Socrates phus est: et que similiter proponuntur. quod vero cum modo sunt ita proponuntur. Socrates vere phus est. Hic n. vere modus est propositionis sed maximas syllogismorum faciunt divisiones: he propositiones cum modo enunciate: quibus necessitatis aut possibilis nomen adiungit necessitatis

cum dicimus hoc modo. ignem necesse est calere. possibilis ut cum ita proponimus possibile est a grecis supari troianos. Quo fit ut ois propositiones aut inesse significet: aut inesse necessario: aut cum non sit aliquid enunciat posse contingere. quod quidem ea que inesse significat simplex est: neque in duas partes alias deduci potest. Ea vero que ex necessitate aliquid inesse significat: tribus modo. uno quod ei similis est per positionem quod inesse significat: ut cum dicimus necesse est Socrate sedere: dum sedet. Hec n. eandem vim obtinet ei quod dicit Socrates sedet. Alia vero necessitatis significatio est: cum hoc modo proponimus: hoc necesse est cor here dum est atque vivit. hoc n. significare ut haec dictio non: quoniam eum necesse est tamdiu habere quodammodo fuerit ille qui habet. Alia vero necessitatis significatio est universalis et propria que absolute predicit necessitatem: ut cum dicimus: necesse est deum immortalem esse: nulla conditione determinationis apposita. possibile autem idem tribus modo. Aut n. quod est possibile est dicitur: ut possibile est Socratem sedere dum sedet: aut quod omni tempore contingere potest: dum ea res permanet cui aliquid contingere posse proponit: ut possibile est Socrate legere. Quodammodo n. Socrates est potest legere. Item possibile est quod absolute omni tempore contingere potest: ut anem volare. Ex his igitur apparent alias propositiones esse inesse significantes alias necessarias: alias continentates atque possibles. quod necessaria continguntur cum sit tria partitio singulare et hisdem partitionibus ad eas quod inesse significant referuntur. Restat igitur due necessarie et due contingentes: quod cum ea quod inesse significat numerate. Hoc est propositionum faciunt divisiones. Unum vero haec propositionum alie sunt affirmativa: alie negative. Affirmativa inesse significans est quod dicit Socrates est. Negativa que proponit. Socrates non est. Necessaria vero propositionum affirmativa due videntur esse negationes una tria: altera vero opposita. Eiusnamque quod dicit necesse est est a. quolibet modo ex utrisque qui dicti sunt: aut ea est negatio quod dicit: necesse est non est a. aut ea quod dicit non necesse est est a. Quare rursum quod dicit: necesse est non est a. tria est ei quod dicit: necesse est est a. Utique n. false poterunt inueniri: veluti cum dicimus necesse est Socrate legere: necesse est Socratem non legere utramque mentitur. Nam et cum legit non ex necessitate legit: et cum non legit nulla negat necesse constringit. Sed est utramque possibile. At vero ei quod dicit non necesse est est a. opposita est ei que proponit necesse est est a. una non semper vera est semper falsa altera reperiatur. In contingentibus vero atque impossibilibus eadem ratio est. huic n. que dicit contingit esse. a. tamen ea videtur obiecta que dicit: contingit non est. a. tamen ea quod proponit non contingere esse. a. Atque ea quidam quod dicit contingit non esse. a. contingens negatio nuncupatur utramque est potest cum ea affirmatione que dicit: contingit esse. a. veluti cum dicimus contingit sedere Socratem: contingit non sedere Socratem: Et he quodam non dicuntur esse tria quoniam simul vere esse potest. At vero opposite sunt quotiescumque contingens negatur: ut si aduersus eam quod dicit contingit. est a. ea opponatur quod dicit non contingit esse. a. Id n. ita significat omnino non posse contingere. quod cum ita sint duas inesse significantes propositiones preter ullum dicuntur modum: his ad esse iuncto aduersio negatio negatio plena perficitur. Que vero cum modo perferatur si necessarie sunt et ad est negatio iungatur: ut ea quod et necesse est non est: sit necessaria negatio. Si vero ipsi necessario negatio preponatur:

natur: si necessarii negatio affirmatiōi vehementer opposita: vt ea q̄ dicit nō esse ē ē. Itē in 2tingēti bus si ad ē ē negatio ponat: si 2tingens negatio vt ea q̄ dicit contingit nō esse. a. Si vō ipsi cōtingēti negatio iungat: si 2tingēti negatio 2tingēti affirmatiōi vehementer opposita: vt ea q̄ dicit nō 2tingit ē ē. Sed qm̄ oīs ppositio aut vniuersalis est: aut particularis aut indefinita: aut singularis: ppōit hoc mō vniuersalis. Oīs hō legit. particularis sic. Socrates legit: necesse ē: vt sicut in categoricōz syllogisinoz istitutoe mō stratu ē ille sibi marše videant opposite queq; vel vniuersaliter affirmāt: si particulariter denegāt: v̄l vniuersaliter denegēt si particulariter affirmet: t̄ q̄ singulare sint: si illa qdē i affirmatiōe posita: illa vō i negatione: q̄ cū vera sint: si hec eadem rō ad cōtingentes & necessarias referat: idē in necessariis & 2tingentib; inuenit: vt si quis dicat oēm. a. terminum esse necesse est: aliusq; negat dicens non necesse ē oēz. a. terminū esse. fecit oppositā negationē. Et si dicat alius continet oēm. a. terminū esse: itaq; aliquis neget: nō cōtinet oēm. a. terminū esse: fecit oppositam negationē. In vtrisq; n. & modū remouet & significationem vniuersalitatis extinguit. Atq; hoc qdē in simplicibus & categoricōz ppositionib; euenire est: de quaꝝ nā dili gentiō psecuti sumus in his voluminibus: q̄ in scđe editiōis expositione n̄ ēp̄i ēp̄. u. n̄ īct̄ inscriptissim. Si qs līḡ ppōnum oīum conditionalū numeruq; rat ex categoricōs poterit inuenire. Ac primū in cōnes ris ex duabus simplicibus inquirendus est hoc mō. Nā qm̄ ppositio simpler hypothetica ex categoricōs duob; iūgit vna eaz vel inesse significabit: vel 2tige re ē ē simpli: vel necesse ē ē dupliciter. q̄ si sūt affirmatiue qnq; affirmatiua enūciatione pponet. Sed qm̄ oīs affirmatio h̄z oppositā negationem. rursus qnq; negatiua enūciatio poterit p̄nunciari. Erat igit̄ in pria ppositōe q̄ vna ps ē hypothetice ppōnes in negatiōe. & affirmatione cōstitute modoꝝ ppōnes decē. Scđa ē ppositio que pars est hypothetice totidē affirmationib; & negationib; pponipōt. Erunt igit̄ eius quoq; enūciatiōis decē. Sed cuꝝ prima ppositio scđe ppositioni quadā cōsequentia copuleat: vt vna hypothetica fiat oēs decē affirmatiue: & negatiue ppōnes oībus decē affirmatiuis negatiuisq; ppositionib; applicabunt. Itaq; completere centū oēs efficiūt ppōnes be que connere ex simplicib; coniungunt. Scđm bunc modū pōt ppositionum numerū inueniri in his ppōnib; que ex categorica & hypothetica copulant: vel q̄ ex duabus conditionalib; sunt. Nā q̄ ex cōditionali & categorica cōstant: vel e diuerso ex trib; categoricōs iūcte sūt. q̄ si duar; iter se p̄dicatiuar; affirmatiōe vel negatione cōplexio vel esse vel necessario: vel 2tingēter ē ē quoq; modos centū es ficit 2plones: qm̄ tertia ppositio vel affirmatiua erit vel negatiua: & si affirmatiua quoq; modis vel inesse significāt: v̄l necessario inesse dupli: vel 2tingēter in esse dupli. Itēq; totidē negabitur modis simul si amplius q̄ decies pponet. Quo fit vt tertia ppositio cuꝝ duab; superioribus centū inter se modis copulatis atq; 2pleris iūcta atq; cōmissa mille oēs faciat 2plones. Lentū nāq; duar; propositionum modi cum decē modis tertie propositionis cōplicat mille modos perficiunt. Decies. n. centū mille sunt. Rursus qm̄ duabus hypotheticis iūcta conditionalis quattuor categoricōs copulat: & due inter se prime categorice centū cōplexionib; iungebāt: necesse est vt posteriores quoq;

due centū 2plerionibus connectantur. q̄ si centū sa perior; propositionū categoricarū modi centū poste rior; categoricāz modis complicant: hient decē milia modi cōplexionū. In illis autem ppositionibus que tribus variantē figuris: siquidē medius terminū simi liter & in pria & scđa hypothetica proponatur: mille erunt cōplexiones ad earum similitudinez: q̄ ex trib; categoricis cōnectuntur. Tunc. n. vnuſ atq; idē terminus in vtrisq; tres neq; ampli⁹ faciet enūciatiōes. Similr. n. in vtrisq; proponitur hoc modo. si est. a. ē. b. si est. b. est. c. hic. n. b. terminus & ad. a. terminū & ad. c. positus est inesse significāt. Idē in necessariis & contingētibus intelligendū ē. at si ita proponat. si est a. est. b. & si necesse est esse. b. est. vel non est. c. due ppositiones cōditionales. i. q̄ttuor p̄dicatiue sūt. Q̄uo fit vt sūt eas q̄ ex p̄dicatiuis quattuor connectuntur: decē milia faciunt 2plerionibus atq; bi numeri tam in prima q̄z in scđa vel tertia sunt inspiciendi figura. Et nos qdē quātus ē ē ppositionū numerus posset ascri p̄simus nunq; th dissimiliter terminus mediū enūciatur. Nāq; vt fiat extremoz; conclusio medi⁹ terminū intercedit: cuius cōitas extrema coniungit. Q̄d si medi⁹ diversis modis in vtraq; ppositione dieat: nec cōnectuntur extrema. atq; ideo nec syllogismus qdē fieri vllus pōt: cū presertim nec vna quidē prepositio dici possit in q̄ medius terminū dissimiliter enūciatur. Longe at multiplex numerus propositionū existeret si inesse significāt & necessarias & 2tingentes affir matiuas negatiuaq; ppōnes per vniuersales & particulares vel oppositas: vel subalternas varie. Sz id nō conuenit q̄ conditionalū termini ppositionum indefinito marše enūciantur mō. Atq; ideo superua cuū indicauit determinataꝝ sūt quantitatē ppositionū q̄rre multitudinē: cum determinate cōditionales poni nō soleat: fere aut̄ hypothetice ppositiones nec p necessitatē quidē vel per contingens enūciat̄ sed ille maxime in vslū collocutionis ducit: q̄ inesse si gñificant. Oēs vō necessariam consequentiā tenere volunt: & q̄ inesse significant: & qbus necessitas addit̄ & qbus p̄dicatio possibilat̄ aptatur. hec. n. terminū applicatur. Necesitas vō hypothetice ppōnis & ratio eaz ppositionū: ex quibus iungunt̄ inter se cōnexiones consequentiā q̄rit: vt cum dico. Si Socrates sedet & viuit: neq; sedere eū: neq; viuire necesse ē. Sz si sedet: necesse ē viuire. Itē cū dieim⁹ si sol mouetur: necessario venit ad occasiū: tātudē significat q̄z tā si sol mouet veniat occasum. Necesitas. n. ppositionis in consequentiā immutabilitate consistit. Itē cuꝝ dicimus si possibile ē legi libz: possibile est ad tertium versuz puenire. Rursus necesitas consequētie seruata est. Nā si possibile est legi libz necesse est id possibile ē ē: vt ad tertium versuz perueniatur. Opponit aut̄ hypotheticis ppositionibus ille sole q̄ earu; substatiā perimunt. Substatiā vō ppositionū hypotheticarum in eo est: vt eaz consequentiā necessitas valeat pmanere. Si qs ergo recte conditionali repugnat: id efficit vt eaz destruat cōsequentiā: veluti eū ita dicimus. si est. a. est. b. nō in ea repugnat si mōstret aut nō ē. a. aut nō ē. b. sed posito quidē. a. efficit nō statuq; conseq. ē. b. Sz posse ē. a. etiā si. b. terminū non fit: sz si negatio fit: conditionalis eodem destruet mō vt cuꝝ dicimus si est. a. b. non est. Non offendit est aut nō ē. a. aut. b. ē sed cuꝝ sit. a. posse ē. b. terminū. Sunt at hypothetice ppositiones aliae quidē affirmatiue: aliae negatiue: sz de his nūc loquor q̄ in cō

Liber.

sequentia posite in connexione esse dicuntur. Affirmativa quidem ut cum dicimus. si est. a. est. b. si. a. non est. b. est. Negativa si est. a. non est. b. Si non est. a. non est. b. Ad consequentem. n. propositionem respiciendum est: ut an affirmativa an negativa sit propositio iudicetur. Ide de compositionis propositionibus conditionalibus intelligi oportebit. De his autem propositionibus que in disjunctione sunt posite: cum de earum syllogismis tractauero. cōmodius atque liberius dicatur.

Quod partibus constent hypothetici syllogismi.

Hypotheticos syllogismos quos latine conditionales vocamus: alii quaque alii quatuor alii tribus constare partibus arbitrantur: quoque morum controversiam dijudicabo: si prius quibus nobis talium partes syllogismorum appellentur ostendero. Quidam. n. omnis syllogismus ex propositionibus teritur prima vel propositio vel sumptu vocatur. Sed vero dicitur assumptio his que inferre conclusio nuncupatur. Cum. n. ita dicimus. si homo est animal est. Homo autem est: animal igitur est. ea quae dem enunciatio per quam dicimus. si homo est: animal est. propositio vel sumptu vocatur. ea vero quam huic adiunximus. est autem homo assumptio dicitur tertia conclusio noslatur per quam ostendimus esse animal qui homo fuerit. Sed quoniam sepe enenit: ut propositiis enunciate consequētia non sit verisimilis propositi sepe adiungit approbatio per quam id quod est propositum: verum esse monstratur. Assumptio quoque sepe ad fidem per se non videtur idonea huic quoque iuuamē probationis adiungit: ut vera esse videatur. Quo sit ut sepe quaque partes: sepe quatuor. Interdu tres hypotheticos syllogismos hēre continet. Namque constabit partibus si et propositio et assūptio probatiōibus indigebit. quod siue propositio siue assumptionis probatiō indigebit: quodripartit⁹ syllogismus. Quod si neutra est approbadā: tripartitus relinquitur. In hac vero sententia et. C. Tullius esse reprehendit. In rhetorice. n. syllogismos quosdam quaque partitos esse: quadripartitos alios confirmat. Quibus vero talium syllogismorum non placet ptes ultra ternarium numerum propagari. Hī propositionē probatiōes: atque assūptionē non putant in syllogismi partibus esse ponendas. Illegit propositionē esse: de qua syllogismus potest eri: stere: cui non cōsentit auditor. quod si p se dubia est: ea quod propositi dubie adiungit faciens fidem eidē cui adiungitur propositio: facit ut idonea sit syllogismo: ac hoc tunc incipit esse syllogismi propositio cum talis p probatiō reddit: ut ex ea aliquid colligi possit. tunc vero aliquid ex ea colligi potest: cum probatiōis auxilio poterit ab auditore cōcedi. Quocirca mēbris quoddā: et quod si fulcimentū dubie propositiōis: vel assumptionis probatiō est vel non pars est syllogismi. Sed nostra sententia his potius accedit qui tribus partibus eum constare pronuntiat. Et enim quelibet probatiō que vel propositioni vel assumptioni copulat: propositionis est: vel assumptionis probatiō dicitur. Quod igitur non ad syllogismū sed ad propositionē vel assumptionē referat. cuius est probatiō: non opere ea syllogismi proprie partē videri. Nam illud quod obiici potest: nullus ignorat quod partium ptes est totius esse partes dicantur. Sed plurimum refert utrum ipse sint primi partes totius. An in secundaz partē postremitate ponantur. Amplius si sit per se nota probabilis propositio totus syllogism⁹ probatiō nō indiget. Quod si p se propositiōis nulla fides est: necesse est ut ea propositio quodā velut testimoniū probatiōis indigeat. Non igitur syllogismus probatiō

tionē in eo quod syllogismus est indigebit: sed ppositio si fide propria destituta sit. Ideē est de assumptione dici potest. Quare manifestū est eoz sicut preponendas quod syllogismus tribus partibus tamen iungitur. Preterea si quod propositio probationis indiget. ut eam vera fides sequitur: aliquo demonstrabitur syllogismo. Quo circa quidem fieri potest: ut recte syllogismus pars syllogismi simplicis esse dicatur. Ipsam. n. probatiōem propositiōis syllogismi vel ex syllogismo esse necesse est. His igitur terminatis de his protinus syllogismis: quorum propositiones in connexione posite duobus terminis constant exemplificandum videatur. Horum autem multiplex forma est. quatuor. n. sunt per precedentis propositionis affirmationē qui sunt primi hypothetici atque perfecti. quatuor vero p sequentis negationē quod cuz demonstratione indigeant non videntur esse perfecti. Prioris vero negationē: et sequentis positione nullus oīno syllogismus efficitur. Oīum igitur talium propositionum primum numerus explicet: ut qui hiant ex his syllogismi: facilis ac gratia agnitio. Sunt autem quatuor. si est. a. est. b. si est. a. non est. b. si non est. a. est. b. non est. a. non est. b. Ac de prioribus quidez syllogismis atque perfectis primo loco dicendū est. Horum. n. primum modus est hic a prima veniens ppositione si est. a. est. b. At quod est. a. Est igitur. b. cum. n. prima ppositione eam conditionem preponat: ut si sit. a. necesse sit consequi essentia. b. termini id assumptio quod precedit assumit: ac ponit: dicitur. At quod est. a. Cōsequitur igitur ut sit. b. Id. n. ex consequentia prime propositionis effectū est: At si id quod sequitū assumendo ponamus: nullus efficitur syllogismus. Age. n. sit bīmoi consequentia ut si sit. a. sit. b. assumatur quod sequitur hoc modo. At est. b. non cōsequitur ut sit vel non sit. a. Id vero clarius sit exemplo. sit. n. propositio. si homo est: animal est: assumatur quod esse animal. s. quod sequitur: non necesse erit hominem vel esse: vel non esse. Sedus vero modus est eorum in quibus prior ppositionis pars in assumptione reperiatur quod venit ex secunda ppositione superius digesta. hoc modo. si est. a. non est. b. at est. a. non est. igitur. b. id. n. propositū fuerat si est. a. non est. b. Sumpturn igitur pcedente sequentis est facta conclusio. quod si quis sumat nullus videtur syllogismus: quod nec consequitur illa necessitas hoc modo. si est. a. non est. b. at non est. b. non necesse est esse. a. vel non esse. Age. n. sit propositio. si est. nigrum non est. albū: et id quod sequitur assumatur. at non est. albū non necesse erit esse nigrum vel non esse: quod cum non sit album poterit esse medium. Tertius vero modus est talium syllogismorum qui venit ex tertia ppositione quorum in assumptione ponitur. id quod precedit hoc modo. si non est. a. est. b. at non est. a. est. igitur. b. igitur hec conclusio rursus ex conditione propositionis evenit. id. n. fuerat ppositum ut si non est. a. est. b. quod si conuertas et sumas esse. b. i. quod sequitur: non necesse erit esse: vel non esse id quod precedit. Sed huius exempli non potest inneniri eo quod si ita pponatur ut cum non sit. a. sit. b. nihil est mediū videatur inter. a. atque. b. Sed in his si alterum non fuerit: statim necesse est esse alterum non esse ergo quodā modo ex consequenti posito in his fieri syllogism⁹. Sed quādū ad rei nām ita est. Quādū vero ad propositionis ipsi⁹ pertinet conditionē: minime consequit. Quod quādū ex his patet quod superius dicta sunt. In utrisque superiorib⁹ modis sequenti posito nihil ex necessitate collectū est. hic vero tertius modus quādū ad cōplexione pponuz pertinet in quo si id ponendo quod sequerat assumit: nullum efficit

efficit syllogismū. Quātū vō ad rex nām: in qbus solis be xpōnes enunciari possunt: vt eē necessaria cō sequentia hoc mō. vt si dies non ē: nor sit. si nor sit: di es non sit ex necessitate consequit̄. similesqz sunt syllogismi bis q in disiunctione sunt 2stituti: de qbus pau lo posteri' 2memorabo: quorūqz ad illos t dīas t si militudines dabo. CQuartus modus ē ex quarta p positione: cū ita pponitur. si.a. non ē. b. nō ē. at nō ē. a. nō ē. igit̄. b. Kursus. n. id conseq ex ppositiōne mon strat: q pposuit nō fore. b. si.a. prior termin⁹ nō fuis set. At si id qd seq̄ assumamus: nulla v̄ fieri posse ne cessitas: veluti si ita dicam⁹. nō ē. at. b. nō necesse erit eē: vel non eē. a. Age. n. pponat: si aīal nō ē: nō eē ho minē assumaturqz. at nō ē hō: nō necesse ē: vt vel sit: v̄ nō sit aīal. Demōstratū igr ē i hmōi syllogismis si id qd pcedit ponēdo assumit̄. pfectos atqz ex ip̄is p positionib⁹ pbabiles: t necessarios fieri syllogismos. Si vō id q seq̄t̄ ponendo assumatur: nullā fieri ne cessitatē pter in tertio mō: q cū sit similis bis syllogismis. qui per disiunctionē ppositis enunciationib⁹ fiunt: vt in rebus de qbus propom̄ pōt: seruare necesse: cū in cōplexione non seruet: q ex ceteris trib⁹ modis arguitur primo: secundo atqz quarto: in quibus sumpta sequente ponende propositionis parte nī bil ex necessitate conficitur: ac de his quidem syllogismis: qui duobus terminis iunguntur: quorum pri ma pars propositionis ponendo assumitur: quantuz ad institutionis pertinet modum sufficierter expressi mus. Nunc vero dicendū est de his quoqz consequēs propositionis ita sumitur: vt perimitur. Ex his quat tuor sunt modi: cum prior propositionis ps nō possit in assumptione perimi. vt vlla syllogismi necessitas consequitur. est igit̄ primus modus talium syllogis morū a prima propositione veniens hic. Si est. a. est. b. at nō est. b. non est igr. a. hic igit̄. b. terminus q i prima ppositione consequens fuerat: in assumptione est interēptus: vt. a. terminus q propositionis prima ps fuerat interimere: eaqz necessitas tali rōne pba bitur. propositioni nāqz est. si. a. sit. b. esse. Et assumption facta est vt 2sequens ps propositionis interimere. i. non esse. b. Dico qr consequitur non esse. a. nā si pōt esse. a. cum non sit. b. frusta erit proposition: que ait si a. sit esse. b. at qui ea proposition valet. cū igit̄ sit. a. ē. b. Qd si cū non sit. b. sit. a. quod. s. ex assumptione p ponit: idē. b. erit: t non erit. nō erit: qr. b. non eē p ponit assumption: erit aut̄: quia si est. a. erit. b. quod si eri nō pōt. Non igit̄ si. b. nō fuerit erit. a. hic ē ergo primus modus talū syllogismoz: qui ex interēpta p te consequenti propositionis fūt: q non sunt perfecti neqz ex se cogniti: s̄ indigent quā superius proposui: vel alterius cuiuslibet pbatōnis: vt veri eē mōstrēt̄. Qd si prima pars ppositionis interimat̄: non erit syl logismus. age. n. ita dicamus. si est. a. est. b. at nō est. a. non sequit̄: vt sit vel nō sit. b. vt ēt̄ demonstrem̄ exē ple. Sit. n. proposition si homo est: animal est. Si hō non est non necesse est eē vel non esse aīal. Secundus modus per contradictionē assumptionis: q a scđa p positione descendit: ille est cū ita proponimus. si est. a. non est. b. At qui. b. est. igit̄. a. nō est. Hic. n. rursus cum scđa ps ppositionis. b. nō eē diceret si. a. fuis set assumption. b. esse. pnuiciat. Affirmatio aut̄ peri mit negationē: per assumptionē consequit̄. vt. a. non sit hoc mō. Sit. n. proposition. si. a. est. b. nō ē: t sit. b. Dico qr non erit. a. nā si erit. a. cū sit. b. idem. b. erit. t non erit. Nō erit qdem ex prima propositione q dicit

si est. a. non est. b. erit autem per assumptionē: ergo dicimus esse . b. At si precedens pars propositionis auferatur non fiet vlla necessitas. Age. n. in hmōi propositione. Si. a. est. b. non est. ita dicamus. At qui non est. a. non consequit̄ vt sit vel non sit. b. Id vero tali arguitur exemplo. Dicimus. n. si nigrum est: al bum non est. Assumamusqz non esse nigrū: non statiz consequitur: vt vel album sit vel non sit. Pōt. n. esse aliquid mediorum. Tertius modus ille est ex tertia p positione deductus: cū ita proponit̄. Si. a. non est. b. est. b. aut̄ non est. a. igit̄ est. Hic quoqz consequēs pars propositionis assumpta est: t cum in propositione affirmaretur: in assumptione negata est: t est rata consequentia perficiens syllogismum hoc mō. Nam si verum est: cū non sit. a. esse. b. dico qr si. b. non sit ē. a. nā si poterit cū. b. non sit nō esse. a. frusta ē pīa p positio q dicit. cum nō sit. a. esse. b. eritqz. b. ac nō erit Non erit quidē ex ea assumptione: q proponit non eē b. erit autem quia si. a. terminus esse negabitur posito non esse. b. termino cū non sit. a. erit. b. q est ipossibile. Non igit̄ potest fieri: vt cū non sit. b. sit. a. Lō sequitur igit̄: vt cum nō sit. b. sit. a. quod si prior ps propositionis que precedens est auferatur: nullus est syllogismus hoc modo: vt cum dicemus si. a. non est esse. b. si assumamus. At qui est. a. nībil evenit necesse: vt vel sit. b. vel non sit secundū ipsius cōplexionis naturā. nam hic quoqz vt in his in quibus in assumptione secundus terminus ponebatur: dicendum est scđm ipsius quidē cōplexionis nām nullū fieri syl logismus. Scđin terminos vero in quibus solis dici potest: necesse est. si. a. fuerit. b. non esse. in contrariis enim tantū t immediatis. i. medium non habētibus hic sola propositione vere poterit predicari: velut cū dicimus: si dies non est: nor est: siue non fuerit dies nor erit: siue non fuerit nor dies erit. siue dies fuerit nor non erit: siue nor fuerit dies nō erit. Quartus mod⁹ est horum syllogismorum ex quarta ppositione desce dens: cuius hec prima proposition est: si nō est. a. non ē. b. est aut̄. b. erit. igit̄. a. hic quoqz secunda pars propositionis assumpta est: t qm̄ in negatione eadē fuerat posita affirmatiōe est interēpta. Affirmatio. n. vim negationis interēmit. hic quoqz eodē modo syl logismi necessitas cōtinetur. nā si posito cū non sit. a. nō esse. b. assumatur esse. b. dico qr consequens ē ēt̄. a. esse. nam si potest cum sit. b. non esse. a. frusta est prima proposition: que cum a non sit. b. non esse pnuiciat. fiet igit̄ rursus vt idem. b. sit. ac nō sit. Ex assumptione namqz erit. b. ita enim dicitur at. b. est. Si ve ro hoc posito possit non esse. a. rursus. b. non erit qr prima proposition ait. si non sit. a. non est. b. quod est ē possibile. quod si ea portio propositionis que precedens est: auferatur: nībil evenit necessarium. Age. n. ita dicamus. si non est. a. nō est. b. Assumamusqz at q est. a. non consequit̄: vt vel esse vel non esse necessaria. Concludatur vt in hoc syllogismo: si non est aīal non est homo: at qui est animal: non necesse est eē ho minē vel non esse. hic igit̄ quattuor syllogismi impfecti dicuntur: idcirco qm̄ per se non b̄sit apertā atqz perspicuam consequentie necessitatē: eaqz illis ex p latione conficitur. vt igit̄ breviter cōcludendum sit in hypotheticis simplicibus syllogismis conexas ha bentibus propositiones. quoquomodo factis si quidē prima pars propositionis assumitur. si ea proponitur fūt quatuor syllogismi per se cogniti atqz pfecti. Si vero id quod cōsequitur assumatur nulla est syllogis

Liber.

mi necessitas: nisi in tertio tantum qui non propter complexionis nam: sed per terminorum contrarietatem: in quibus solis dici potest: ut conclusionis necessitate tenere. itaque si quidam in assumptione ex his quodam in propositione sunt pronunciata: ponatur quatuor: vel quinq[ue] necesse est fieri perfectos syllogismos. Perfectos quatuor: ubi prima pars propositionis. v. ut ubi secunda pars propositionis ponendo assumitur: si non ad complexionis nam: sed ad terminos aspiciamus: si quidem vero ex his in assumptione: quod prima propositione enuntiat: auferatur si quod est consequens per propositionis auferatur fient imperfecti proportione indigentes quatuor syllogismi: Si ut prior propositionis per auferatur: nulla erit necessitas syllogismi: nisi in tertio tamen: ubi non facit necessitate complexio: sed terminorum nam: quo circa hic quoque quatuor vel quinq[ue] sunt syllogismi: quatuor quidem: si secunda pars propositionis fuerit interupta. Quintus ut si enim non complexionis nam: sed terminorum proprietas metatur. Quocirca si ex duobus terminis propositione praeconstat. viii. sunt vel. x. nec amplius syllogismi: ac de his quidem conditionalibus syllogismis quodam proponeantur: cōncreta sunt et ex duas propositionibus simplicibus constant: sufficienter expeditum est. Nunc de his syllis dicendum est: quod ex predictiua et hypothetica predictiua connectuntur. Hoc autem facile complexiones oīum syllogismorum apparebunt: si prius earum numerus exponatur. Sunt igitur priores quidem: quod ex predictiua atque hypothetica connectuntur hec. Si sit. a. cum sit. b. est. c. si sit. a. cum sit. b. non est. c. si sit. a. cum non sit. b. est. c. si sit. a. cum non sit. b. non est. c. Si non sit. a. cum sit. b. est. c. si non sit. a. cum sit. b. non est. c. Si non sit. a. cum non sit. b. est. c. si non sit. a. cum non sit. b. non est. c. Ac primum quod sit ea nam: videbitur esse tractandum. Neque et quoquo modo conditio ponatur: conditionalis propositione fiet: sed si illa consequentia per positam veniet conditione: nam si quis ita dicat. si homo est: cum sit animal: animatum est non ut facere apposita conditio consequentie necessitate. Nam etiam si non sit homo: nihilominus tamem: cum sit animal: animatum est. at si ita ponatur: si sit homo cum sit alatum est animal videtur. Consequentie ratio in conditione consistere. Neque enim necesse est cum alatum sit alatum esse: nisi homo vel aliquid tale fuerit: quod alatum esse proponitur. Tunc. n. quod animatus est animal esse necesse est: homo namque vel quodlibet aliud tale alatum est. Perfectas igitur propositiones eundem est et spectanda ea singulare natura hoc modo. Prima propositione quod quoniam enuntiat. Si est. a. cum sit. b. est. c. talis esse debet. vt. b. quidem possit esse et preter. a. si tamen sit. a. fuerit. b. non esse non possit. Rursus idem. b. terminus possit etiam esse: cum non sit. c. nec sit necesse. vt. b. posito sit etiam. c. sed tunc tantum necesse sit esse. c. quod. b. terminus. a. terminus sequitur: vt si sit. a. homo. b. animatum. c. alatum. animatum enim et preter hominem: et animal esse potest. Si vero sit homo: animatum necesse est esse et cum animatum habet essentiam consequitur: consequitur ut ipsum alatum sit animal. Item secundam propositionem: que ait: si est. a. cum sit. b. non est. c. homo est opotest. vt. b. quidem preter. a. esse possit. sed cum fuerit. a. etiam. b. necesse est esse. et vero. c. tale sit ut simul quodcumque cum. a. esse non possit. cum. b. ut esse possit. et non est. sed tunc tantum. c. cum. b. esse non possit: quod. b. terminus. a. terminus sequitur. vt si sit. a. homo. b. animatum. c. insensibile. Namque alatum preter hominem esse potest. at si homo sit: vt sit alatum necesse est insensibile vero potest esse alatum et non esse. Sed tunc insensibile: et alatum non coenuntur: cum idcirco est alatum: cum homo

esse predictus est. Tertia vero propositione. a. quidem terminum debet habere: qui nunquam simul esse possit. cū. b. termino. c. ut terminum taliter esse oportebit: ut possit esse quidem et non esse: si non fuerit. b. sed tunc tantum necesse sit esse. c. terminus. f. i. b. terminus non sit: si idcirco sit. b. quod. a. terminus esse predictus est. vt si sit. a. homo. b. inanimatum. c. sensibile. Nam si est homo: non est inanimatum sensibile vero est potest simul et non est: cum inanimatum non sit. Possunt. n. esse: quod nec inanimata sunt: nec sensibilia: ut arbores. Idem tamen sensibile necesse est: cū etiam inanimatum sit: si idcirco inanimatum non est. quod homo esse predictus est. Rursus quarta propositione huius est debet proprietatis: vt. b. quidem terminus nullo modo est possit. si fuerit. a. at vero. c. possit esse et non est si non fuerit. b. Sed tunc tamen. c. cum non sit. b. non est necesse sit: si. b. terminus non sit. quod. a. terminus prius est perpositus est. vt si sit. a. homo. b. inanimatum. c. insensibile. inanimatum non erit si fuerit homo. insensibile vero potest esse et non est: si non sit inanimatum. Tunc tamen insensibile non est necesse est cum inanimatum non sit cum idcirco inanimatum non est: quod homo est predictus est. Quinta vero propositione tales habere terminos debet: vt. a. quidem si non sit necesse sit esse. b. sed. b. terminus sit: possit et non est. c. Tunc tamen. c. est necesse sit cum fuerit. b. cum idcirco est. b. quia. a. terminus est negatus: vt si sit. a. quidem alatum. b. vero insensibile. c. vitale. igitur si non sit alatum: statim consequitur: vt sit in sensibile. inuitale autem potest esse: si sit insensibile: ut lapis. Non vero non est inuitale: si sit insensibile: ut sit arbores. Sed tunc tamen posito insensibile consequitur: ut inuitale est necesse sit: cum idcirco est insensibile: quod non est animatum. Sexta vero propositione tales habere terminos desiderat. vt. b. quidem est necesse sit: si non fuerit. a. at ut. c. terminus si sit. b. vel est vel non est possit. Tunc tamen. c. non est necesse sit. Cum sit. b. quod idcirco est. b. quia. a. terminus non est possit est. veluti si sit. a. alatum. b. insensibile. c. vitale. Nam necesse est est insensibile: si non fuerit alatum. cum vero sit insensibile: fieri quidem potest ut vivat velut arbor. Tunc tamen necesse est non vivere: cum sit insensibile: quod idcirco est insensibile: quod animatus non est perpositus est. Septimus modus talibus terminis debet esse contentus: vt. b. quidem sine. a. esse non possit. c. at si non sit. b. esse et non esse possit. Tunc tamen necesse sit. c. terminus est: si non sit. b. cum idcirco. b. non est possit: quod fuerit. a. ante denegatum. Sit. n. a. animatum quidem. b. vero sensibile. c. inuitale. Sensibile igitur necesse est non potest nisi fuerit animatum. Si igitur non fuerit alatum: non erit sensibile: si vero non sit: sensibile potest esse inuitale: velut in lapidibus idem potest non est velut in arboribus. Tunc tamen sensibili denegato inuitale necesse est esse: cum idcirco non est sensibile: quod animatum non est possit est. Octaua propositione his terminis concordanda est: vt. b. terminus est non possit: si non fuerit. a. cum ut non sit. b. terminus. c. et non est et non est possit. Sed tamen necesse sit. c. terminus non est cum non fuerit. b. Cum idcirco non est. b. quod. a. terminus prius est necesse sit: si sit. a. quidem alatum. b. vero sensibile. c. vitale. sensibile igitur necesse est non potest nisi fuerit alatum. Idem tamen sensibile si non sit: et esse et non est vitale potest non est ut lapides et est vitale ut arbores. Tunc tamen necesse est vitale non est: si non sit sensibile cum idcirco sensibile non est quod prius alatum esse negatum est. Et bis igitur constat. c. terminus quoquomodo fuerit. b. i. conditionalibus propositionibus quoniam in tota enunciatione post

ne post predicationis locant posse: tā loco affirmatio
nis quā loco negationis assumī: Ex qbus assumptionis
bus sunt 2pleriones varie syllogismoz. His ita ex-
peditis de oibz in cōe precipiendū videtur. nā cum
sunt octo propositiones: que ex predicationi hypothetiz-
caqz connectuntur: q̄ superius ascripte sunt: eaz̄ qua-
tuor ita faciūt sequentiā: si. a. terminus sit. Quatu-
or vō ita cōditionem proponūt. vt. a. terminus nō sit
fiunt vō ex his syllogismi hoc mō ex prima proposi-
tione. si est. a. cū sit. b. est. c. At qui est. a. cū igitur sit. b.
est. c. vel sic. At cū sit. b. nō est. c. non est igit̄. a. Posse
at huiusmodi esse assumptionē ex superius descripta
propositionum nā cognoscitur. CEx secunda proposi-
tione si est. a. cū sit. b. nō est. c. At qui est. a. Lū igitur
sit. b. non est. c. vel ita. At q̄ cū sit. b. est. c. non est igit̄
a. CEx tertia si est. a. cūz nō sit. b. ē. c. at qui est. a. cūz
igit̄ non sit. b. est. c. vel ita. at qui cū non sit. b. non est
c. non est igit̄. a. CEx quarta si est. a. cū non sit. b. non
est. c. At q̄ est. a. cūz igitur non sit. b. non est. c. vel ita.
At q̄ cū non sit. b. est. c. non est igit̄. a. In his igit̄ q̄
tuor propositionibus in qbus. a. terminus ēē proponi-
tur si assumptū fuerit eundē. a. terminū ēē. c. terminū
vel ēē vel non ēē monstrat. idē vero. c. terminus si as-
sumatur: si quidē cū est non ēē: vel cū non est ēē assu-
matur. a. terminus nō ēē monstrabit. CEx quinta etiā
propositione ita syllogismi fiunt. si non est. a. cum sit.
b. est. c. At q̄ non est. a. cum igit̄ sit. b. est. c. vel ita. At
qui est. a. cum igit̄ sit. b. non est. c. vel ita. at qui cū sit.
b. non est. c. est igit̄. a. vel ita. at qui cū sit. b. est. c. non
est igit̄. a. Quod idcirco enenit vt binōi propostio-
quattuor colligat syllogismos. q̄ in his tm̄ si non sit
aliqd: aliud ēē proponi pōt: in qbus ḥria medietati-
bus carēt. in his. n. vel interempto altero altez ponit
vel posito altero altez pim̄. CEx sexta si si sit. a. cū
sit. b. nō est. c. at nō est. a. cū igit̄ sit. b. nō est. c. vel ita.
At qui cū sit. b. est. c. igit̄ est. a. CEx septima si non est
a. cū non sit. b. est. c. At non est. a. cūz igitur nō sit. b. ē
c. vel ita. At qui est. a. cū igit̄ non sit. b. non est. c. vel
ita. At qui cū non sit. b. non est. c. ē igitur. a. vel ita. at
qui cū non sit. b. est. c. non ē igitur. a. in bac quoqz cō-
plexione propter eandē causam quatuor cōplexiones
fiunt. CEx octaua. Si nō ē. a. cum non sit. b. non est
c. At q̄ non est. a. cū igitur non sit. b. non est. c. vel ita.
At qui cū nō sit. b. est. c. est igitur. a. In his quattuor
quoqz ppositionibus si quidē. a. non esse assumat. c.
terminus vele vel non esse cluditur. si vero. c. cū ē
non esse: vel cū nō est esse assumat. a. terminus semp
esse cōcluditur: nisi in qnto & septimo tantum modis
vbi cū. c. esse assumatur. a. non esse monstrat. Oium
vero cōis est ratio preter quintū & septimū modū vt
si. a. terminus ita assumatur: q̄n q̄ in prima enun-
ciatione propositus est: conditio q̄ sequit̄: in conclusio-
ne firmetur. Si vero cōditio que seq̄t̄ contrario
mō atqz in enunciatione proposita est assumat: cathe-
gorica ppositio prima est in terminat. In septimo ve-
ro vel qnto inō quoqz rōne sit assumptū alterum: in
utrisqz pribus faciet 2clusionē itaqz. r. & viii. vel. xx. si
unt syllogismi potius. Octo quidē si. a. terminus vt ē
ppositus. viii. vō si. c. terminus conuerso mō atqz in
propositiōe est positus: assumat. Quattuor vero ex se-
ptimo vel qnto modis utrobiqz facientibus cōclusio-
nē. Reliquis vero cōplexionibus nulla est consequē-
tia necessitatis. vt aut̄ plamior intellectus fieret: ipas
ppositiones cū suis terminis positas annotauit: vt. s.
predictos assumptionū modos non rōne solū demō-

stratio fieret: vēz etiā per exemplum currentibus do-
ctrina clarior eluceret si est. a. bō. cum sit. b. animatum
est. c. animal. Si est. a. bō. cum sit. b. animatum: non est
c. insensibile. Si est. a. bō. cuz non sit. b. inanimatum ē:
c. sensibile. Si est. a. bō. cum non sit. b. inanimatum: non ē. c. insensibile. Si non est. a. aiatum: cum sit. b. ī
sensibile: est. c. inuitale. Si non est. a. animatum: cum
sit. b. insensibile: non est. c. vivens. Si non est. a. aiatū
cum non sit. b. sensibile: est. c. inuitale. Si non est. a.
aiatum: cum non sit. b. sensibile nō est. c. vitale. Expe-
ditis igit̄ bis syllogismis: q̄ ex talibus propositionibz
fiunt: que ex prima predicationi: & secunda hypotheti-
ca copulant̄: nūne ad eos transitū faciamus: q̄ ex pri-
ma conditionali. scđa vero predicationi nectūt quaz
olium numerus ponendus est: vt de qbus loquimur:
lector agnoscat: Si cū sit. a. est. b. est. c. Si cū sit. a. est
b. non ē. c. si cū sit. a. non est. b. est. c. si cū sit. a. non ē.
b. non est. c. si cū non sit. a. ē. b. est. c. si cū non sit. a. est
b. non ē. c. si cū non sit. a. non est. b. est. c. si cū nō sit.
a. non ē. b. non ē. c. Prima igitur propositio tales bē
re terminos debet: vt. a. quidē possit esse preter. b. r.
c. S3 tunc si. a. fuerit. c. ēē necesse sit: cū. a. terminum
b. terminus subseq̄t̄: vt si sit. a. quidē aiatum. b. bō
c. aial. aiatum namqz & preter homē & preter animal
esse pōt. Tunc vero id qd̄ aiatum est: esse animal ne-
cessē ē: si id quod est aiatum homo ē. Secunda ppo-
sitio talibus terminis cōterenda ē: vt. a. quidē preter
b. & preter. c. & cū eisdem esse possit. Tunc si necesse
sit non esse. c. cū ē. a. si posito. a. b. sequāt̄: vt si. a. sit
aiatum. b. bō. c. equus. Aiatum quippe: vt & homo:
vel equus sit fieri pōt. Tunc vero necesse est id quod
aiatū ē non esse equum: si id ipsum quod aiatū est ho-
mo fuerit. Tertia propositio his terminis copulā: vt
a. quidē cū. b. r. c. vel esse: vel non esse possit: tunc th̄
necesse sit simul esse cū. c. si posito. a. termino. b. termi-
nus abnuat̄: vt si sit. a. aiatum. b. animal. c. insensibili-
le. Nam q̄ aiatum est: vel aial: vel non animal: vel in-
sensibile: vel non insensibile esse pōt. sed tunc necesse
est id qd̄ aiatum ē esse insensibile: si aiatō posito aial
abnuatur. Quarte propositionis hi termini sunt vt. a
quidē cū. b. & cū. c. esse: & non esse possit. Tunc vero
ab eo. c. modis oibz sepetur: si posito. a. termino. b.
terminus abnuat̄ vt si sit. a. quidē aiatū. b. aial. c. bō
Nam quod aiatum est: & animal esse: & non esse itēqz
homo esse & non esse potest: tunc th̄ necesse ē: vt cū sit
aiatum non sit homo. Cum posito aiatō esse animal
denegatur. Quinta vero propositio his terminis cō-
nectitur: vt si nō sit. a. possit ēē & non esse. b. r. c. Tunc
th̄ cum non sit. a. c. terminū esse necesse sit: si posito si
esse. a. esse. b. terminū consequat̄: vt si sit. a. quidē iui-
tale. b. bō. c. animal. Nam si non sit inuitale: tūc possit
bō & animal ēē vel non esse. at tunc necesse ēē est a ni-
mal negato inuitali: si cū inuitale negabit̄ ēē homē
subsequat̄. Sertā vero propositionē talia debent mē-
bra contingere: vt si non sit. a. terminus. b. vel. c. & ēē
vel nō ēē possint. Tūc vero. a. termino. c. nō ēē neces-
se sit cū negationē. a. termini. b. termini affirmatio co-
mitabit̄: vt si sit. a. inuitalis. b. bō. c. equus. Nam nō
ē inuitale: pōt vel homo vel equus ēē vel non esse. S3
necesse ēē nō esse equū inuitali denegato: si negationē
inuitalis: homis positio subsequatur. CSeptime pro-
positiōis hos esse terminos oportebit: vt si si sit. a. ter-
minis. b. r. c. & ēē: & nō ēē possint. Sed tunc necesse sit
esse. c. terminū: si negationē. a. termini. b. termini ne-
gatio subsequatur. vt si sit. a. animal. b. aiatū. c. inui-

Liber.

talē animal quidem si non sit animatū & inuitale esse & non esse possit. Tunc vero necesse est si aīal nō sit in uitale esse: qñ si aīal non sit: non erit animatum. Octaua propositio est. cum negato. a. termino possunt esse & non esse. b. atqz. c. termini. Sed tunc necesse est si. a. terminus abnuatur non esse. c. terminū. cum negatio nem. a. termini. b. termini negatio subsequetur. vt si sit. a. inuitale. b. aīal. c. homo. Si igitur non sit inuitale: pōt esse & non ēē animal & hō. His igitur expeditis illud in cōē dicendū est: q superiores quattuor p positiones ita faciunt conditionem: si fuerit. a. Nosste riores vero si non fuerit: ex quibus oībus syllogismi tali ratione nascuntur. Ex prima propositione. Si cum sit. a. est. b. est. c. At cum sit. a. est. b. est igitur. c. vīl ita. at non est. c. cum igit sit. a. non est. b. Nosse vero fieri tales conclusiones. ex superius descriptarum p positionū natura cognoscimus. poterat. n. a terminus esse: & non esse cum. b. Item ex secunda. si cum sit. a. est. b. non est. c. At cum sit. a. est. b. non est igit. c. vel ita. atqz est. c. cum igitur sit. a. non est. b. Ex tertia vero vtrobiqz assumptis terminis collectiones sunt vt si cum est. a. non est. b. est. c. At cū sit. a. non est. b. est igitur. c. vel ita. At cum sit. a. est. b. non est igitur. c. vel ita. At non est. n. cum igitur sit. a. est. b. vel sic. at qui est. c. cum igitur sit. a. non est. b. que idcirco facta est. Collectio vtrobiqz. qm̄ in his terminis he propositiones poterant ponī: in quibus immediata contra reperiebant. In illis. n. alterius propositio alterius perimebat: & alterius interēptio ponebat alter. Ex quarta si cū sit. a. non est. b. non est. c. At qui cū sit. a. non est. b. non est igitur. c. vel ita. at est. c. cū igit sit. a. est. b. Ex quinta si cum non sit. a. est. b. est. c. At cum non sit. a. est. b. est igit. c. vel sic. at non est. c. cum igitur non sit. a. non est. b. Ex sexta si cum non sit. a. est. b. non est igitur. c. vel sic. At. c. est. cum igit non sit. a. b. non est. Ex septima vtrobiqz colligitur hoc mō. si cū non sit. a. nō est. b. est. c. At cū non est. a. non est. b. est igit. c. vīl ita. At cum non sit. a. est. b. non est igitur. c. vel ita. at nō est. c. cum igitur nō sit. a. est. b. vel sic. at. c. est cum igitur non sit. a. b. non est. Hic quoqz propter eandē causam ēt assumptione alterutra syllogismus fiet. Nam esse aliquid cū aliud non sit in immediatis tm̄. Huius dicebat. Ex octaua si cū non sit. a. non est. b. non ē. c. at cū non ē. a. non est. b. nō est igitur. c. vel ita. at. c. est cū igitur nō sit. a. b. est. In oībus igitur supius de scriptis syllogismis rō est. vt si. b. terminus assumat ita vt in propositione est positus: ita. c. terminū cōcludat: vt ēt eadem propositione fuerit collocatus. At si c. terminus contrario mō assumatur qz in propositione fuerit positus. Contrario mō. b. terminus in cōclu sione monstrabitur preter tertium: & septimū modū in quibus etiam si. b. terminus contrario mō atqz in propositione ē positus assumatur: simili mō. c. terminū concludit. vt in eadem propositione. b. idē fuerat collocatus. qz sedecim quidē vel. xx. sunt syllogis mi. Assumptis nāqz primis hypotheticis propositionibz sunt. viii. viii. vero si scē predicative assumantur quattuor aut̄ his adiungunt ex tertio & septimo modo vtrobiqz colligentibus: vt oēs ēt in his propositionū. cōplexiōibz sunt. xvi. vel. xx. syllogismi. quo quo vero alio modo assumptiones verteris nihil eue nit necessariū. vt aut̄ oīis propositionum & syllogis morum ratio colliqueat exempla subiecimus: quibus facilius id q superius docuumus: declaretur: si cū sit

a. animatum est. b. homo est. c. animal. si cū est. a. aīal tum est. b. homo: non est. c. equus. si cum sit. a. animatum non est. b. animal: non est. c. insensibile si cum sit. a. aīatum non est. b. aīal non est. c. hō. si cum non sit. a. inuitale: est. b. homo: est. c. animal. si cum non sit. a. in uitale: est. b. homo: non est. c. equus. si cū si sit. a. aīal nō est. b. aīatum. est. c. inuitale. si cum non sit. a. inuitale: non est. b. animal. non est. c. homo. ac de his quidē syllogismis: qui talibus propositionibus nectuntur qz ex hypothetica predicationaqz consistunt: sufficiēter dictum est. Nunc de his dicendū est syllogismis quo rum propositiones. ita tribus terminis contineantur vt medie sint eaz que ex hypothetica predicationaqz: & eaz qz ex duabus hypotheticis connectuntur: quas idcirco hoc loco pponimus: qz vt superiores: ita hec quoqz tribus terminis continent: & a similibus ad similia tractatus fiet facilior. harum vero sunt multiplices syllogismi: quoz nullus poterit esse perfectus cū nec per se perspicui sint: & vt his fides debeat accomodari: adiuncto extrinsecus posite propositionis indigeant: est ante probatio talū syllogismoz alio constitutus ordine syllogismus: sunt aut̄ tum per primā: tum per secundā (vt dictū est) Tum vero per tertiam figurā. Sunt aut̄ prime propositionis be figure. Si est. a. est. b. si est. b. est. c. si est. a. est. b. si est. b. nō ē. c. si est. a. non est. b. si non est. b. est. c. si est. a. non est. b. si non est. b. non est. c. Si non est. a. est. b. si est. b. est. c. Si non est. a. nō ē. b. si ē. b. est. c. Si si ē. a. si ē. b. si nō ē. b. si est. c. Ergo si ratio colligentie talis sit: vt constitut & confirmet assumptio: quod enunciatio prima pronunciat. xvi. necesse est fieri complexiones: ex quibus octo tantū seruant: consequentie necessitatē: Relique vero octo nū bilidoneū videntur hēre ad fidem: Rursus si id qd prima ppositio constituit: euertat assūptio: sic quoqz xvi. necesse est fieri complexiones quaz octo firma necessitas tenet: Octo vero reliquias infida sepius veritas tenet: sunt vero syllogismi: tum in prima figura tum in secunda: tum vero in tertia. Oēs trium figurārum modos a prima ordientes: vt nihil subterfugiat explicemus: Est. n. prime figure modus primus a prima veniens propositione: cum ita pponimus: Si ē. a. est. b. si est. b. necesse est esse. c. Tunc enim si. a. est & c. esse necesse est: cuius hec demonstratio est: nam si est. a. consequitur vt sit. b. id enim pponit prima conditio si sit. a. esse. b. at si. b. fuerit. c. est: qz secunda pars propositionis pronunciat si sit. b. consequi necessario vt sit. c. Quibus ita concessis enenit: vt cum sit. a. ēt. c. esse necesse sit. imperfectuz vero dicimus hūc syllogismum: quia testimonio probationis indiguit. Probatio vero ea fuit per syllogismū demonstratio ita namqz firmavit talis consequentie necessitatē demonstratio. Lū enim ita pponere: Si est. a. est. b. & si est. b. necesse est vt sit. c. proponeretqz assumptio id quod affirmatio constituerat esse. a. eamqz sequi assumptionē talis conclusio diceretur: quod necessario esset. c. nec id esset ex ipsius syllogismi natura & proprietate perspicuum: addita est probatio per syllogismum hoc modo: Si est. a. ē. b. & si ē. b. est. c. Si igitur est. a. necesse est vt sit. c. Et in reliquis quidem eandē rationem expectari oportere manifestum est. Et hec complexio quidem ea est: que id qz primo in propositione positum fuerat assumit atqz constituit quod si id ponendo quis qz seqbatur assumat: nulla est necessitas syllogismi. valet cum dicimus. Si est. a. est. b. & si est. b.

Secundus

193

si est. b. necesse est esse. c. at qui est. c. Non necesse est esse. b. vel non esse. Sed cum non sit necesse. b. eē vel non esse: nō erit necesse. a. esse vel non esse. idē quoqz tale firmabit exemplū. Si est homo: animal ē: et si est alal erit corpus animatum. at q̄ est corpus animatum. Nō necesse erit animal eē. quocirca nec hoiez quoqz Secundus quoqz modus est hic prime figure: cū ita proponimus. si est. a. est. b. et si est. b. necesse ē nō eē. c. at vero est. a. Nō est igitur. c. hui⁹ demonstratio talis est. Nam si est. a. est. b. Id enim prima cōdītio mōstra bat: que ē si sit. a. eē. b. Lū vero sit. b. necesse ē nō eē. c. Id enī consequētia preferebat in qua pronūciabat si est. b. cōsequi ex necessitate: vt nō eē. c. si igit sit. a. non erit. c. quod si id quod propositio vltimū cōstituit ponat assumptio. i. non esse. c. nullus ē bic syllogism⁹. Nam si de aliqua re ita proponatur. si bō sit. est alal et si est alal non est lapis: at non est lapis: non necesse erit aut esse aut non esse animal. Eodē mō nec hominem. potest enim si lapis non sit esse lignū vel cetera que nec animalia sunt: nec inter homines numerantur. Tertius modus est prime figure: cū id assumptio cōstituit q̄ propositio p̄m̄a p̄ebat: cuius ex tertia p̄positione p̄ncipium est: cū proponimus. si est. a. non ē. b. si nō est. b. necesse ē eē. c. Hic enī rursus si. a. terminus assumatur ita vt in prima enunciatiōe ē positus. ita dicit. at qui ē. a. est igit. c. Probatō vō similis ē superioribus. Nam q̄ est. a. non est. b. et q̄ non est. b. est. c. quia igit est. a. est. c. quod si. c. terminus assumatur nihil necessariuz fieri. Ut si ita proponimus. si bō est: non est insensibile. si non est insensibile est aial. est autem animal: non necesse est esse hominez. Quar tus modus qui ex quarta propositione p̄ncipium capi: est qui ex tali propositione formatur. si est. a. non est. b. si non est. b. non est etiā. c. Hic enī si. a. ē: necesse est non eē. c. Demonstratio vō eadez est que in superioribus modis. et si nō eē. c. assumat: nulla erit necessitas complexionis hoc modo. Age enim proponat. si est bō: non est irrationale: et si non est irrationale: nō est inanimatum. At qui non est inanimatum. Nō necesse est esse bominem. Quintus modus est ex quinta enunciatione procedens. Luius prima talis est p̄positio. si nō est. a. est. b. si est. b. etiā necesse est. c. eē. at nō est. a. c. igitur necesse est eē. Hic quoqz pri⁹ dicta q̄dīto facit consequētia necessitatis. at si id q̄d ē. c. assūmatur: nulla necessitas evenit. Sit. n. propositum. si non est irrationale ratiōale est. sed si ratiōale est. aial est. et assumamus: sed ē aial: nō necesse erit vel eē vel non esse irrationale. Sextus modus est ita proposi tūs: quē certa propositio facit. si nō est. a. est. b. et si ē. b. non est. c. at. qui nō est. a. non est igit. c. Similis vero superioribus est demonstratio. at si. c. assumat eodē mō nullus est syllogismus. Nam si sit propositio. si. animatum nō est. inanimatum est et si inanimatum ē: sensibile non est. si assumam⁹. at nō ē sensibile: nō necesse erit vel eē vel non esse animatum. Septimus modus est q̄ ex septima p̄positione est. si. a. non est. b. non ē. et si nō ē. b. necesse est eē. c. at non est. a. necesse est igit. eē. c. q̄d si. c. assumatur. nihil fit necessariuz. nā si p̄ponim⁹. si non est animatum: non est aial; et si animal nō sit insensibile est: assumamusqz. at est insensibile: nō necesse est vel esse vel non esse animatum. Octauus modus est: q̄ ita p̄ponit. si non est. a. non est. b. et si nō ē. b. necesse ē nō ē. c. at q̄ nō ē. a. nō est igit. c. q̄d si. c. assumat nul la erit necessitas. age. n. ita p̄ponam⁹. si nō ē aiatū nō ē aial et si nō ē aial necesse ē nō ē sensibile. at nō ē sensi

bile non necesse erit nō eē aiatū: vt arbores herbas: et q̄cqd vitali tm̄ ala nō etiā sensibili vegetat. In prima igit̄ figura ex trib⁹ terminis fiat hypothetice. vi. cōplexiones: ita vt id qd̄ p̄positū ē i propōne: id i as sumptōe quoqz ponat. Octo quidē si. a. termin⁹ in as sumptōe ponat. erunt octo necessarij fillogismi. si vō. c. termin⁹ ponēdo assumat null⁹ fillogism⁹ ē. Eodē quoqz mō syllogism⁹ cōplexionis ordo cōstabit si id i assump tōe qd̄ i propōne positiū fuerat auferat. si ut quoqz serdecī cōplexiones: quaz octo quidē vbi id qd̄ seq̄t auferat itēgra necessitate pdurāt. octo vō i qb⁹ id qd̄ p̄cedit auferat: necessitatē nō eadē rōne cōseruat: horū vō oīum subdat̄ exēpla. Prīm⁹ igit̄ mod⁹ ē hic. si est. a. ē. b. et si ē. b. et. c. eē necesse ē. at nō ē. c. igit̄. a. nō est. qd̄ si assumam⁹ at nō ē. a. nihil evenit necessariū. Sit. n. ppō hec. si bō ē aial ē: et si aial ē aiatū cē necesse ē. atq̄ nō ē bō. nō igit̄ necesse erit: vt sit vel non sit aiatū. Secōd⁹ mod⁹ ē. si. ē. a. ē. b. et si ē. b. si eē. c. necesse ē. at. c. ē igit̄. a. nō erit. qd̄ si assumam⁹ ita. at nō ē. a. si necesse erit eē. c. vel nō eē. nā si sit ppō. si bō ē aial est et si aial ē lapis nō ē: si assumam⁹ at nō est homo non necesse ē lapiđē ē vel nō eē. Terti⁹ mod⁹ ē. si ē. a. nō ē b. et si nō ē. b. necesse ē eē. c. at nō ē. c. necesse ē igit̄ nō eē. a. qd̄ si. a. termin⁹ tollat assumptio: nihil evenit ne cessariū. Age. n. sit ppō. si bō ē: nō ē aiatū: et si mania tu nō ē: aiatū cē necesse est: at non est homo. non necesse ē eē vel nō eē aiatū. Quartus si ē. a. nō ē. b. et si non est. b. necesse ē nō eē. c. At ē. c. igit̄. a. nō erit. qd̄ si assumamus nō eē. a. nulla necessitas cōplexionis iue nitur. nā si sit ppō. si bō ē. nō est irrationale. si irrationale non ē: inanimatum nō ē necesse est. At non ē homo: nō necesse ē eē: vel nō ē inanimatum. Quintus si. a. nō ē. b. ē et si. b. ē: etiā. c. eē necesse ē. at si ē. c. igit̄. a. es se necesse ē. qd̄ si. a. termin⁹ assumat: nullus fit syllogism⁹. sit enī propositio: si irrationale nō ē: rationale ē: et si rōnale ē: aial ē: atq̄ irrationale ē. nō necesse erit eē: vel nō ē aial. Sextus. si nō ē. a. est. b. et si est. b. necesse est nō ē. c. At qui ē. c. igit̄. a. eē necesse ē. qd̄ si. a. termin⁹ sumā nulla necessitas iueat̄. sit. n. ppō talis si aiatū non sit: inanimatum ē. et si inanimatum est se sensibile non est. at qui aiatū est. non erit necesse esse vel nō ē sensibile. Septimus si nō ē. a. non est. b. et si nō est. b. necesse est eē. c. at. c. nō est igit̄. a. esse necesse ē qd̄ si. a. termin⁹ sup̄serimus cōplexio nullam facit ne cessitatē. sit vero ppō talis. si aial nō sit: nō ē rōnale si rationale non ē: irrationale est. et si assumo. at qui aial ē. nō necesse est vel eē rationale: vel non ē. Octauus modus ē qui hac ppōne format̄. si nō est. a. non ē. b. et si. b. non est. c. non esse necesse est. at qui est. c. igit̄ a. eē necesse ē. Quod si. a. termin⁹ sup̄seris: nulla fit necessitas. sit enī propositum. si non est animal non ē homo: et si non est homo: necesse est non esse risibile. At qui est animal: non necesse erit eē vel non esse risibile: ac de prima quidē figura satis dictum est: sequenti vero volumine de secunda tractabitur.

De syllogismo hypothetico. Liber Secundus
Onditionalium propositionum: que tribus terminis constant: secunda figura: ē quotiens cum aliquid dicitur vel esse: vel non esse: sequitur vt duo quedam vel eē vel non esse dicantur. variantur autem in ipsis propositionibus: vel etiam in conclusionibus fini assumptionis ordinem multis modis quod vt facilius innoteat: prius cuncte propositiones

